

Förslag på verkningfulla åtgärder för att rädda småföretag

På grund av pandemin befinner sig världen i en kris som hotar välfärden eftersom företag kanske inte överlever, medborgarnas hushållsekonomi drastiskt försvagas och den ekonomiska stabiliteten riskeras på sikt. Kerstin Hessius, vd för Tredje AP-fonden, har rätt i sin analys när hon i Svenska Dagbladet skrev att vi riskerar en djup depression som får förödande konsekvenser för människors liv.

Men hon har helt fel i sitt förslag till hur krisen skall lösas när hon kräver att vi måste få en tidpunkt när vi ska återgå till det mer normala. Och att den tidpunkten inte får ligga långt borta och att tidpunkten måste kommuniceras.

Det är ett förslag som är helt orealistiskt av två skäl. För det första är det ingen som vet när pandemin ebbar ut och än mindre att det sker vid en nära tidpunkt. För det andra har inte regering och myndigheter sådan kontroll över medborgarnas beteende att de kan utlova normala beteenden vid en given tidpunkt. Anställda började arbeta hemifrån långt innan myndigheterna rekommenderade det. När regeringen ville ha slut på samlingar med fler än 500 deltagare så stängde arrangörer ned arrangemang med betydligt färre deltagare och medborgare slutade spontant att besöka olika aktiviteter.

Dessutom, om politiker lovar en återgång till "det normala" vid en viss tidpunkt och denna tidpunkt inte kan hållas så undergrävs tilltron till den politiska ledningen.

Det moderna samhället är inte kopplat till en strömbrytare. Det går inte att slå av och på kollektiva samhällsbeteenden med en enkel knapptryckning.

För att på lång sikt rädda välfärd, arbetsplatser och landets ekonomiska grundval skall politikerna så långt som möjligt se till att arbetstillfällena finns kvar när pandemin klingar av.

Arbetsplatserna och företagen måste därför ges en chans att överleva och för det krävs att regering och riksdag fattar beslut som gör att företag som var livskraftiga innan pandemin drabbade landet inte går i konkurs. Målsättningen skall vara att det finns friska företag som har kvar personal när pandemin är över.

När företagen inte längre har produkter att sälja eller köpare av sina tjänster försvinner de inkomster som skall användas till att betala räkningar. Det är då en uppgift för staten att minska antalet räkningar till företagen. En sådan åtgärd är en god investering för staten eftersom den garanterar att staten även i framtiden får betalt av sina skattebetalare.

Strategin, som hitintills presenterats, att företagen skall låna till sina räkningar fungerar inte. Bankerna torde varken kunna eller vilja låna ut pengar till småföretag som inte längre har några kunder och som i många fall inte kommer att kunna betala tillbaka lånen. Dessutom kommer de höga räntor som småföretag måste betala att påskynda antalet konkurser. Aktiebolagslagen tillåter inte heller att företag drar på sig för stora kostnader som leder till högre skulder än vad företaget har i tillgångar.

Det förslag som presenterats att företag skall få senarelägga sina betalningar till Skatteverket kommer inte heller att fungera. Det företag som på detta sätt sparar likviditet får i stället en skatteskuld som på sikt måste kunna betalas. Denna skuldökning förvärras när staten vill ha en i förhållande till marknadsläget hög ränt på de uppskjutna skattebetalningarna. Till det

skall läggas att en företagsledare får ett personligt betalningsansvar för de uppskjutna skattebetalningarna om och när ett företag tvingas till konkurs.

För de företag som erbjuds lån skall ett byråkratiskt ansökningsförfarande tillämpas. Detta gäller både för lån förmedlade via Almi och vid ansökan om att få skjuta upp skattebetalningar. Många företag kan sakna den kompetens som krävs för att ansöka på rätt sätt så att de på kort tid kan erhålla sökt lån och likviditet. Det måste vara enkelt och automatiskt att få del av statens stöd. Och det är bråttom att få in pengar när kassan sinar och löner skall betalas den 25 mars, hyror den 1 april och skatter den 12 april.

Utifrån vår kombinerade erfarenhet som rekonstruktör/konkursförvaltare och ekonomisk sociolog med erfarenhet av katastrofforskning vill vi rekommendera följande för att rädda i synnerhet de mindre ägarledda företagen;

- Stödet måste utformas så att det minskar företagets kostnader vilket inte lån gör.
- Stödet måste utformas så att det är byråkratiskt enkelt och utan omfattande prövning.
- Stödet måste gälla alla branscher när den ekonomiska krisen sprids.
- Stödet måste utformas så att krisen inte sprids vidare andra aktörer i näringskedja, t.ex. fastighetsägare.

Lämpliga åtgärder från statens sida kan vara;

- att företagen under en period slipper betala arbetsgivaravgifter,
- att företagen under en period slipper betala moms,
- att staten under en period betalar en del av företagets hyror alternativt att ett allmänt betalningsansånd införs för hyror och fastighetsägares amorterings- och räntebetalningar,
- att staten under en period tar bort företagsägares och styrelseledamöters personliga ansvar för att betala företagsskatterna,
- att staten tillfälligt inför ett moratorium även för andra amorteringar på lån än som angetts ovan och att sådana amorteringar som återupptas när krisen är över återupptas utan att de amorteringar som genom betalningsansånd skjutits upp skall betalas ikapp retroaktivt samt
- att stöden skall ges efter ett enkelt anmälningsförfarande med få regler och förutsättningar samt efter snabbt beslutfattande.

Många företag, i synnerhet de som saknar livskraft, kommer trots dessa åtgärder att tvingas i konkurs. Men med den typ av åtgärder som vi föreslår kommer många fler företag, i synnerhet mindre företag, att överleva. De kommer efter pandemin att finnas kvar med sin personal och kan då återuppta sina skattebetalningar som kan bli amorteringar på den statsskuld som ökat under krisen.

Lars Wenne är advokat och har lång erfarenhet av rekonstruktioner av små och medelstora företag samt betydande konkurshantering. Han har dessutom deltagit i remissförfarande över gällande lagtext inom rekonstruktion och konkurs. Under femton år har han varit ordförande för landets konkursförvaltare, varav ses år som ordförande.

Örjan Hultåker är ekonom och docent i sociologi, tidigare ledare för katastrofforskningsgruppen vid Uppsala universitet.